

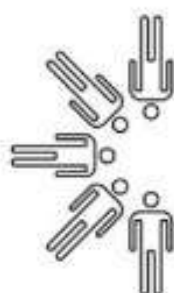
Colecție coordonată de
Silviu Dragomir

Introducere în psihologia jungiană **Carl Gustav Jung**

Notele seminarului de psihologie analitică
susținut în 1925 de C.G. Jung

Editor al ediției originale: William McGuire
Editor al ediției revizuite: Sonu Shamdasani

Traducere din engleză de
Ștefania Gubavu

MISTERELE
INCONȘTIENȚULUI
COLECTIV

TREI

Cuprins

Prefață la ediția din 2012 a Seriilor Philemon, de către Sonu Shamdasani.....	7
Introducere de Sonu Shamdasani.....	9
Introducere la ediția din 1989, de William McGuire	29
Mulțumiri.....	45
Membrii seminarului	47
Lista de abrevieri	49
Cuvânt-înainte, Cary F. De Angulo	51
Prelegerea I.....	55
Prelegerea a II-a	63
Prelegerea a III-a	72
Prelegerea a IV-a	88
Prelegerea a V-a.....	101
Prelegerea a VI-a	113
Prelegerea a VII-a.....	122
Prelegerea a VIII-a.....	133
Prelegerea a IX-a	143
Prelegerea a X-a	152
Prelegerea a XI-a.....	166
Prelegerea a XII-a.....	178
Prelegerea a XIII-a.....	191
Prelegerea a XIX-a	205
Prelegerea a XV-a.....	214
Prelegerea a XVI-a	219
Anexă la prelegerea a XVI-a	235
„She“	239

„The Evil Vineyard“	250
„L’Atlantide“	260
Index	271
Index general	271
Cazurile rezumate	278
Vise, fantezii și viziuni	279

Prefață la ediția din 2012 a Seriilor Philemon

Dintr-o perspectivă istorică, aceste seminarii au fost în multe privințe cele mai importante pe care Jung le-a predat vreodată, deoarece reprezintă singura sursă directă și de încredere în care Jung vorbește despre evoluția ideilor sale și despre experimentarea sa de sine, care a dus la nașterea *Cărții Roșii*, *Liber Novus*. Cu toate acestea, seminariile nu au primit atenția deosebită pe care o merită. În 1989 au fost publicate în cadrul Seriilor Bollingen, într-o ediție editată de William McGuire (1917–2009).¹ Ediția a fost realizată cu un profesionalism excelent.² Publicarea *Liber Novus* oferă posibilitatea unei noi prezentări a seminariilor, deoarece discuțiile lui Jung din acestea apar acum într-o nouă lumină. Odată cu această ediție revizuită din cadrul Seriilor Philemon a fost adăugată o nouă introducere, împreună cu referințe către subiecte despre care Jung vorbește în *Liber Novus*, precum și alte adnotări, cu noi informații. Toate acestea au fost identificate până în 2012. Greșelile prezente în ediția din 1989 au fost omise, fără a mai fi menționate. Cercetări ulterioare au indicat faptul că pasajele din cartea lui Joan Corrie *ABC of Jung’s Psychology*, identificate ca fiind din acest seminar și reproduse în addenda cărții, erau de fapt, din seminarul lui Jung din Swanage, Anglia, prezentat în același an, și astfel au fost omise din prezentul material. McGuire a presupus că seminariile au avut loc în

¹ Vezi John Beebe, „Obituary, William McGuire”, *Journal of Analytical Psychology* 55 (2010): pp. 157–158.

² În 1988 am participat la realizarea acestui volum făcând muncă de cercetare, ceea ce a fost, la acel moment, o experiență valoroasă.

fiecare luni, între martie și iulie, fără nicio pauză, și astfel a adăugat date fiecărei prelegeri. Însă însemnările dnei Cary Baynes, recuperate de curând, sugerează faptul că seminariile aveau loc de două ori pe săptămână, astfel că datele adăugate anterior au fost șterse.

Sonu Shamdasani

Introducere

SONU SHAMDASANI

24 martie 1925, Zürich. Cary Baynes a notat:

Ieri a început noua serie, adică primul dintre seminarii. Acestea, asemenea războaielor din vechime prezentate în manualele școlare, își au cauzele lor, atât directe, cât și îndepărtate, din care primele sunt prezentate magistral în scrisoarea adresată de Jung grupului. Se spune că, atunci când dna Corrie a primit scrisoarea menționată mai sus, a simțit ca și cum tatăl ei ar fi murit.³ A fost o stare generală de plâns, jale și furie în rândul celor fideli, însă reprezenta și o sărbătorire a spiritului. Cum avusesem doar două ore de analiză de la începutul lunii decembrie, participarea la seminarii mi s-a părut a fi o oportunitate de neratat.

Ne întâlnim în fiecare luni și joi, de la 16:30 la 18, în camerele de pe Gemeinde Strasse.⁴ Ieri au fost prezente următoarele persoane: dr. Shaw, dr. Kay (28 de ani, sosind din Australia, văzut de mine pentru prima dată; menționez că era foarte frumos), dra Sergeant, Kristine Mann, dr. Ward, dr. Gordon, Beckwith⁵ (arăta ca și cum

³ În 1922 Joan Corrie a publicat un eseu intitulat „A Personal Experience of the Night Sea Journey under the Sea”, în care relatează și analizează visele pe care le-a avut pe parcursul analizei ei cu Jung. *British Journal of Psychology (Medical Section)* 2: pp.303–312.

⁴ Agenda lui Jung confirmă faptul că întâlnirile au avut loc lumea și joi. A fost și o pauză de trei săptămâni, de la mijlocul lunii aprilie până la începutul lui mai (informații obținute mulțumită lui Andreas Jung).

⁵ Pentru informații despre Sergeant, Mann și Gordon vezi în continuare.

fusesse înțepat de o albină, convins că seminariile înseamnă pierderea orei lui cu Jung, ceea ce nu era adevărat, însă anima l-a menținut pe această poziție cât de mult s-a putut), Murray⁶ (32 de ani, ultima dată sosind din Cambridge, Anglia, dar uneori din SUA — a venit cu 60 de întrebări și înțelesese *Tipurile*⁷ — se bălăie pe gustul Reginei⁸, într-un mod mult mai atrăgător decât mine — de profesie chimist, deține un teren sălbatic în Vermont, unde speră să îl atragă pe Jung pentru o conferință; când i s-a amintit de California, a spus că această zonă nu este potrivită pentru că este în transformare și că, după ce a fost ales locul conferinței, s-a hotărât ca acolo să se contruiască în două săptămâni un bloc de apartamente; Vermont, pe de altă parte, va fi la fel încă 80 de ani de aici înainte — aceasta mie mi s-a părut o părere conservatoare. Cred că ar fi putut să spună 800 de ani), Aldrich, dna Dunham (Chicago), eu, dra Hincks și dra Corrie. În această ordine ne-am așezat, părănd înțelepți.

Jung a spus că va începe cu o expunere istorică despre psihologia analitică, după care putem pune orice întrebări, așa cum am făcut și la Cornwall, iar el le va selecta pe cele potrivite pentru discuție.⁹ I-am reamintit că fuseserăm de acord cu privire la o temă generală (transferul) și l-am întrebat dacă alege să discute tema acum. A spus că nu. Preferă să vorbim despre ce ne interesează pe noi, așa cum am face și într-o analiză

⁶ Aproape de Paște, Murray a petrecut trei săptămâni în Zürich, pentru sedințe de analiză cu Jung. Pentru detalii, vezi Forrest Robinson, *Love's Story Told: A Life of Henry A. Murray* (Cambridge, MA: Harvard University Press, 1992), pp. 120 și următoarele.

⁷ n.t. Referire la cartea *Tipuri psihologice* de Jung.

⁸ Aluzie la balismul prințului Albert (1895–1952). După discursul de închidere a Expoziției Imperiului Britanic de la Wembley, din 31.10.1925, a început să ia ore de logopedie. Ascensiunea lui ulterioară la tronul Marii Britanii a fost susținută de mama sa, Mary of Teck. (N. red.)

⁹ Se face referire la seminariile lui Jung din 1923, de la Polzeath.

individuală. Dr. Shaw a spus că dorește să afle ceva mai mult despre principiul enantiotropiei — mai mult decât a fost prezentat în capitolul despre Schiller.¹⁰ Jung i-a zis să înceapă sau ceva asemănător, dar să formuleze printr-o întrebare. Dl Aldrich a spus că ar dori să îl audă pe Jung elaborând mai mult despre filosofia sa de viață și că cei care doresc să practice analiza pot să își păstreze întrebările pentru orele private cu Jung. Am protestat față de aceasta și am spus că unii dintre noi nu au ore cu Jung și aș fi foarte dezamăgită dacă seminarul nu oferă șanse tuturor. Față de acestea Jung a spus că Aldrich își arată coatele în fața auditoriului preponderent feminin, moment în care s-au auzit aplauze puternice. Din tonul impunător al lui Aldrich, ai fi putut presupune că a avut de suferit cumplit din cauza oamenilor care urmau să practice analiză. Jung a spus că, în ceea ce privește discutarea filosofiei lui de viață, este o arie mult prea largă și că Aldrich ar trebui să o separe în întrebări. Apoi dra Corrie nu a fost de acord cu analiza istorică, spunând că ar prefera să rămână cu ceva de la el. M-am bucurat că a spus asta, deoarece și eu mă gândeam că Jung avea de gând să recapituleze introducerea pe care ne-a făcut-o la Cornwall și ar fi fost păcat. Însă el a intenționat cu totul altceva, s-a referit la evoluția propriilor sale idei despre analiză, iar aceasta era, desigur, o temă pe care toți am primit-o cu bucurie. El a spus că a fost dintotdeauna impresionat de întinderea ariei pe care o acoperă psihologia analitică și astfel s-a gândit că este important pentru cineva să aibă o imagine asupra acestei întinderi,

¹⁰ Vezi Jung, *Tipuri psihologice*, OC 6, par. 150. Jung scrie: „Enantiotropie înseamnă «a alerga în sens contrar». Prin această noțiune, filosofia lui Heraclit desemnează jocul contrariilor la nivelul devenirii, anume concepția după care tot ceea ce există se transformă în contrariul său”, par. 708.

iar apoi și-a început prelegerea, pe care o voi prezenta prin propriile lui cuvinte, atât cât pot, în speranța de a surprinde caracterul plin de viață al prezentării.¹¹

Descrierea însuflețită făcută de Cary Baynes comentariilor prietenoase din cadrul acestor seminarii se oprește aici. În mod clar, auditoriul nu a avut nicio idee despre ceea ce Jung urma să prezinte. Dar înainte de a ne întoarce la aceasta, trebuie să privim situația în care se afla Jung în 1925.

JUNG ÎN 1925

În 1921 apăruse lucrarea *Tipuri psihologice*, fiind foarte apreciată. Ediția în engleză a apărut în 1923 și a primit multe recenzii elogioase. Într-un articol întins pe două pagini în *New York Book Reviews*, Mark Isham concluzionează: „Această operă este deosebit de profundă, desăvârșită, educativă, clasică și mult mai mult decât incitantă. Este stimulantă, eliberatoare și tonică. Autorul dă dovadă de o înțelegere plină de simpatie a tipului de gândire introvertit și cu nimic mai prejos a celorlalte tipologii... Jung a dezvăluit regatul interior al sufletului extraordinar de bine și a realizat descoperirea de prim rang asupra semnificației imaginației. Cartea sa cuprinde o multitudine de domenii de cunoaștere și concepte, despre care se pot scrie numeroase recenzii cu subiecte foarte diferite”.¹²

¹¹ Cary Baynes Papers, Contemporary Medical Archives, Wellcome Library (menționate în continuare CFB). Însemnările lui Cary Baynes sunt reproduse cu permisiunea Ximenei Roelli de Angulo.

¹² 10 iunie 1923. Cu privire la primirea cărții, vezi Sonu Shamdasani, *Jung and the Making of Modern Psychology: The Dream of a Science* (Cambridge: Cambridge University Press, 2003), pp. 83 și următoarele și pp. 334 și următoarele.

În ceea ce privește lucrările publicate, perioada care a urmat după *Tipuri psihologice* până la prezentul seminar a fost una dintre cele mai tăcute din cariera lui Jung. În anul 1921 s-a publicat contribuția la un simpozion din cadrul Societății Britanice de Psihologie, „Valoarea terapeutică a abreacției”¹³; în 1922 s-a publicat o prelegere ținută la Societatea pentru limba și literatura germană din Zürich, „Despre legăturile psihologiei analitice cu opera literară”.¹⁴ Atipic pentru Jung, nu s-a publicat nimic nou în anii 1923 și 1924. Această situație poate avea legătură cu faptul că mama sa a murit în ianuarie 1923. În anul 1925 au apărut două articole, un rezumat din 1923 despre „tipurile psihologice”, care a fost prezentat la Congresul internațional de educație din Territet, Elveția¹⁵, și o contribuție la lucrarea contelui Hermann Keyserling pe tema căsătoriei, intitulată „Căsnicia ca relație psihologică”.¹⁶ Focusul creativității lui Jung era în mod evident în altă parte, și anume în transcrierea *Cărții Roșii*, *Liber Novus*,¹⁷ și începerea construcției turnului său de la Bollingen, pe țărmurile de nord ale lacului Zürich.

Originea operei poate fi expusă pe scurt. În iarna anului 1913, Jung a dat frâu liber gândirii sale fantasmatică, notând cu atenție ceea ce apărea. El a numit mai târziu acest proces imaginație activă. Și-a notat aceste fantasme în *Cărțile Negre*. Acestea nu sunt jurnale personale, ci mai degrabă înregistrări ale unui experiment cu sine însuși. Dialogurile din imaginația activă pot fi privite ca o gândire într-o formă dramatizată.

Când a izbucnit Primul Război Mondial, Jung a considerat că o parte a imaginațiilor sale erau de fapt anticipări ale

¹³ OC 16.

¹⁴ OC 13.

¹⁵ OC 6.

¹⁶ OC 17.

¹⁷ Jung, *Cartea Roșie, Liber Novus*, editată de Sonu Shamdasani, București, Editura Trei, 2011.

acestui eveniment. Acest fapt l-a dus la elaborarea primei schițe a cărții *Liber Novus*, ce a constat în transcrierea principalelor fantasme din *Cărțile Negre*, împreună cu un rând de interpretări și o formulare lirică. Jung a încercat atât să deducă principii psihologice generale din fantasme, cât și să înțeleagă în ce măsură evenimentele descrise în fantasme reprezintă, într-o formă simbolică, întâmplări ce urmează să se petreacă în lume. Lucrarea, cu toate că nu a fost publicată în timpul vieții sale, a fost scrisă spre a fi publicată. Tema generală a lucrării constă în modul în care Jung și-a regăsit sufletul și a învins disconfortul contemporan al alienării spirituale. Acest punct este atins în cele din urmă prin faptul că permite renașterea unei noi imagini a lui Dumnezeu în sufletul său și prin elaborarea unei noi viziuni asupra lumii sub forma unei cosmologii psihologice și teologice. *Liber Novus* reprezintă prototipul viziunii lui Jung asupra procesului de individualizare.

Conținutul lucrării a trecut printr-o serie de schițe, iar apoi a fost transcris de Jung într-o caligrafie ornamentată în stil gotic într-un volum in-folio de dimensiuni mari, cu coperti de piele roșie, căreia i-a adăugat litere ornamentate la începutul fiecărui capitol, margini decorate și un număr însemnat de picturi. Jung a terminat manuscrisul celor două părți din *Liber Novus* în 1915, iar a treia parte, *Încercări*, în 1917. După aceea s-a apucat de transcrierea migăloasă. Inițial, picturile au reprezentat ilustrații ale fantasmelor prezentate în text, ulterior putând fi considerate imaginații active ale însele, uneori referindu-se la fantasmele din aceeași perioadă din *Cărțile Negre*. Jung întrerupe brusc transcrierea în jurul anului 1930. Până în ianuarie 1921 ajunsese la pagina 127 din volumul caligrafiat, iar până în august 1925 ajunsese la sfârșitul paginii 156.

În anul 1920, Jung a cumpărat un teren pe țărniștile de nord ale lacului Zürich, în Bollingen. A simțit nevoia să își

reprezinte cele mai lăuntrice gânduri în piatră și să își construiască o locuință primitivă: „Bollingen a fost ceva deosebit de important pentru mine, deoarece cuvintele și scrisul nu erau suficient de reale. A trebuit să îmi fac confesiunea în piatră”.¹⁸ Turnul a fost „o reprezentare a procesului individualizării”. De-a lungul anilor a pictat fresce și a făcut gravuri pe pereți. Turnul poate fi privit ca o continuare tridimensională a cărții *Liber Novus: Liber Quartus*.

În 1924 și 1925, publicarea lucrării pare să fi fost una dintre preocupările cele mai importante pentru Jung. La începutul anului 1924, acesta i-a cerut lui Cary Baynes să facă o transcriere tipărită a textului și a discutat cu ea problema publicării lucrării. Aceasta notează în jurnalul său:

Atunci tu ai spus că trebuie să scriu exact conținutul *Cărții Roșii* — cândva înainte de a-l da spre copiere, dar de atunci ai adăugat mult material și ai vrut să îl copiez din nou, spunându-mi că îmi vei explica lucrurile pe măsură ce continui, deoarece înțelegi aproape tot de acolo. Astfel vom putea ajunge să discutăm multe lucruri care nu au apărut în analiza mea și aș putea înțelege ideile tale de la temelie.¹⁹

În aceeași perioadă, Jung a discutat modalitatea de a fi publicată lucrarea și cu colegul său, Wolfgang Stockmayer.²⁰ În 1925, Peter Baynes a tradus *Septem Sermones ad Mortuos*,²¹ care a fost publicată privat de către Watkins în Anglia.

¹⁸ Din interviurile Anielei Jaffé cu Jung pentru redactarea biografiei *Amintiri, vise, reflecții*, Humanitas, București, 2008, p. 262.

¹⁹ 26 ianuarie 1924, reprodusă în *Cartea Roșie. Liber Novus*, Editura Trei, București, 2011, p. 213.

²⁰ *Ibid.*, p. 214.

²¹ „Șapte predici către morți”, în *Amintiri, vise, reflecții*, Humanitas, București, 2008, p. 434. (N.l.)

În timp ce se ocupa cu transcrierea, Cary Baynes l-a îndemnat pe Jung să susțină un seminar pe tema lucrării. Ea notează în jurnalul său:

Când l-am întrebat pe Baynes dacă și-ar dori un seminar despre *Cartea Roșie*, n-am avut altceva în minte decât ceea ce făceai împreună cu el. De când am început să o citesc, m-am gândit că ar fi o idee bună aceea ca, în loc să o discuți cu mine, așa cum ai zis că vei face, să fie inclusă și *Mona Lisa*.²² Poate că ea cunoaște tot ceea ce se află în lucrare și înțelege atât de bine încât această propunere nu o va atrage, însă m-am gândit că poate o va interesa... el [Peter Baynes] m-a întrebat... de ce este o atât de mare problemă pentru mine publicarea *Cărții Roșii*. Aș fi putut să i-o retez scurt spunându-i că este o problemă pentru mine deoarece tu ai prezentat-o astfel... atunci i-ai spus propria părere și a fost complet blocat... Când am spus că vreau să te aud vorbind despre *Cartea Roșie* în exterior și tu te încapățâni să crezi că am în minte ceaiuri dansante, ți-am întors-o, spunându-ți că, dacă a ta *Carte Roșie* nu e suficient de măreață pentru a se vorbi despre ea și într-un cerc mai larg, atunci ar trebui să faci ceva în legătură cu asta.²³

Nu se știe dacă a avut loc un astfel de seminar. Însă este posibil ca aceste discuții să fi avut un rol important în decizia lui Jung de a vorbi pentru prima oară în public despre experimentul cu sine însuși și despre câteva imaginații din *Liber Novus*.

²² Emma Jung (informație de la Ximena Roelli de Angulo).
²³ 5 iunie 1924, CFE.

În această perioadă, Jung s-a retras din Clubul psihologic, pe care îl fondase în 1916.²⁴ În data de 25 noiembrie 1922, împreună cu Emma Jung și Toni Wolff, a părăsit Clubul.²⁵ Pe perioada retragerii de la club, Jung a susținut seminariile de la Polzeath, Cornwall, Anglia, în iulie 1923. În anul precedent a fost înființat Clubul de psihologie analitică din Londra. Seminarile au fost organizate de Peter Baynes și Esther Harding. Au participat douăzeci și nouă de persoane.²⁶ Au avut două teme principale — tehnica analizei și efectele psihologice ale creștinismului de-a lungul istoriei. În această perioadă, un număr crescând de persoane au venit din Anglia și America în Zürich pentru a lucra cu Jung, alcătuind un grup neoficial de expatriați. În 22 august 1922, Jaime de Angulo îi scria lui Chauncey Goodrich lansând „o provocare tuturor fraților suferinzi de nevroză — mergeți, frații mei, mergeți la Mecca, mă refer la Zürich, și beți din fântâna vieții toți cei care aveți sufletele moarte, mergeți și căutați viață nouă”.²⁷

În data de 30 aprilie 1923, Eugen Schlegel a venit cu inițiativa ca Clubul să încerce să îl implice pe Jung din nou. În această privință a urmat un schimb de scrisori între Jung și Alphonse Maeder în acel an. Poziția lui Jung a fost aceea că se va întoarce doar dacă această colaborare este dorită clar și în unanimitate. În cadrul Clubului erau discuții aprinse pe această temă. De exemplu, în data de 29 octombrie 1923, von Muralt a susținut faptul că Jung folosea oamenii pentru scopurile proprii, că relațiile mai personale cu el erau dificile dacă

²⁴ Vezi Sonu Shamdasani, *Cult Fictions: C.G. Jung and the Founding of Analytical Psychology* (Routledge, Londra, 1998).

²⁵ Friedel Muser, „Zur Geschichte des Psychologischen Clubs Zürich von den Anfängen bis 1925”, Sonderdruck aus dem *Jahresbericht des Psychologischen Clubs Zürich*, 1984, p. 8.

²⁶ Informație de la Barbara Hannah, *Jung, His Life and Work: a Biographical Memoir* (New York: Putnam, 1976), p. 149.

²⁷ Goodrich Papers, Bancroft Library, University of California, în San Francisco.

cineva nu îi accepta teoriile, că atitudinea sa față de oameni nu era cea a unui analist etc. Ne putem imagina reacția lui Jung față de situația în care se afla, în care o instituție pe care el a fondat-o, pe baza viziunii sale, era dusă în alte direcții, în timp ce el era pus în rolul unui tiran. În februarie 1924, Hans Trüb s-a retras din funcția de președinte al Clubului și lui Jung i-a fost trimisă o scrisoare prin care i se cerea să revină, ceea ce a și făcut o lună mai târziu.²⁸

Mai târziu în acel an, Jung a început prezentarea unei prelegeri în limba germană, în trei părți, pe tema psihologiei viselor (1 noiembrie, 8 decembrie, 21 februarie 1925), urmată de o discuție, în data de 23 mai 1925.²⁹ Este de remarcat faptul că seminariile în limba engleză prezentate în această carte, chiar dacă au fost ținute la Clubul psihologic, nu au fost oficial seminarii ale clubului — nu există nicio menționare a acestora în minutele sau raportul anual ale clubului; de asemenea, din cei douăzeci și doi de membri și trei invitați ai Clubului din 1925, doar puțini au luat parte. De fapt, seminariile par a fi fost evenimente private organizate de Jung, care s-a întâmplat să fie ținute la Clubul psihologic. Pare să fi existat o mai mare continuitate între cei care au participat la seminariile lui Jung de la Polzeath și acestea (grupurile de participanți erau cam de aceleași dimensiuni). Prin urmare, a existat un dezacord între membrii locali ai Clubului, care doar de curând îl reprimiseră pe Jung în mijlocul lor, și auditorii internaționali care au participat la seminariile în engleză ținute de Jung, de aceea și o altă dinamică psihologică. În anii ce au urmat, participanții vorbitori de engleză au jucat rolul principal în răspândirea ideilor sale.

²⁸ Informația din acest paragraf este din scrierea lui Muser, „Zur Geschichte des Psychologischen Clubs Zürich von den Anfängen bis 1928” și din minutele întâlnirilor Clubului psihologic de la Zürich. Mulțumiri lui Andreas Schweizer pentru ajutor în consultarea arhivelor Clubului.

²⁹ *Jahresbericht des Psychologischen Clubs Zürich*, 1925.

SEMINARIILE

Jung a început lucrarea *Tipuri psihologice* comentând asupra naturii subiective a cunoașterii, „ecuația personală”. El scrie faptul că, în psihologie, conceptele „vor fi mereu un produs al constelației psihologice subiective a cercetătorului”.³⁰ Conștientizarea influenței ecuației personale, care reprezintă baza subiectivă a cunoașterii, constituie o condiție necesară pentru evaluarea științifică a altor oameni. În aceste seminarii, Jung a vorbit deschis despre ecuația sa personală — nu despre biografia sa ca atare, ci despre direcția sa, formarea perspectivei sale psihologice, reperele sale subiective. Pentru prima dată a vorbit despre tipul său psihologic. Și-a început prezentarea menționând faptul că și-a propus să ofere o „imagine” asupra „întinderii câmpului” psihologiei analitice, și a început astfel prin creionarea nașterii propriilor concepții, odată cu momentul în care a început să fie interesat de aspectele ce țin de inconștient. În opoziție frapantă față de prezentările freudo-centrice ale activității sale, Jung nu s-a dus apoi direct către legătura sa cu Freud, ci către lecturile sale anterioare din Schopenhauer și von Hartmann, către interesul său pentru spiritualism, plasând astfel munca sa pe o direcție intelectuală și experiențială total diferită de cea a lui Freud. Jung a subliniat faptul că, doar după ce și-a format părerile inițiale despre inconștient și libido și după ce s-a făcut remarcat cu cercetările experimentale în domeniul psihopatologiei, a intrat în legătură cu Freud. Cu toate că a simțit că prin munca sa a confirmat o parte din teoriile lui Freud, și-a păstrat unele rețineri încă de la început. În lucrările publicate, Jung și-a exprimat divergențele teoretice față de

³⁰ Jung, *Tipuri psihologice*, OC 6, par. 9. Pe această temă vezi și Sonu Shamdasani, *Jung and the Making of Modern Psychology: The Dream of a Science*, prima parte.

Freud.³¹ Aici, în aceste seminarii, vorbește pentru prima dată deschis despre relația lor și despre limitările personale ale lui Freud — lipsa lui de onestitate în ce privește cazurile sale, incapacitatea de a primi critici și, în cele din urmă, plasarea propriilor idei mai presus de adevăr. Acestea au constituit primul răspuns al lui Jung la atacul la persoană al lui Freud cu privire la relația lor, în *Despre istoria mișcării psihanalitice*, din 1914.³²

Jung a menționat apoi vise importante, pe care Freud nu le-a înțeles corect, fapt ce i-a oferit o nouă înțelegere cu privire la funcționarea autonomă a inconștientului. Ulterior și-a dat seama că, în lucrarea *Transformations and Symbols of the Libido* (1912), el își analiza propria funcție a imaginației. Ca urmare, s-a hotărât să facă lucrul acesta într-o manieră mai organizată. În continuare, Jung a povestit despre viziunile pe care le-a avut pe drumul către Schaffhausen, în octombrie 1913, pe care, după izbucnirea războiului, le-a interpretat ca fiind previziuni și ca reprezentând începutul experiențelor sale de imaginație activă. În toamna anului 1913 s-a concentrat pe dialogurile sale cu sufletul, prima coborâre vizuală din 12 decembrie, visul în care îl ucide pe Siegfried în 18 decembrie și întâlnirile cu Ilie și Salomea imediat după. Adunându-le, această perioadă de experimentare cu sine pe care Jung a prezentat-o în seminarii s-a desfășurat din octombrie până în decembrie 1913. Aceasta constituie temelia primei părți din *Liber Novus*, *Liber Primus*. Împreună cu discuția, aceste relatări formează partea principală a seminarului. A fost prima dată și, de fapt, singura dată în care Jung a vorbit în public despre acest subiect. Cu toate acestea, este semnificativ faptul că,

³¹ Vezi, de exemplu, Jung, *Jung contra Freud: The 1912 New York Lectures on the Theory of Psychoanalysis*, cu o nouă introducere de către Sonu Shamdasani (Princeton, NJ: Princeton University Press, 2012).

³² Freud, „Despre istoria mișcării psihanalitice”, în *Opere*, vol. 16, București, Editura Trei, 2007, pp. 47–121.

în timp ce relatează aceste episoade, Jung nu a făcut referire directă la *Liber Novus*, fapt ce ar fi stârnit curiozitatea multora. Seminarul poate fi considerat un experiment prin prezentarea psihologiei analitice la persoana întâi, cu propriul „caz” ca fiind cea mai clară exemplificare a teoriilor sale. În același timp, a recunoscut deschis în fața auditoriului: „V-am spus lucruri foarte importante, dar să nu credeți că v-am spus totul!”³³ În acest punct, prezentarea sa a răspuns cumva cererii lui Cary Baynes cu privire la susținerea unui seminar despre *Liber Novus* și este posibil ca Jung să fi fost interesat să afle răspunsul auditoriului cu privire la dilemele sale legate de publicarea lucrării.

Relatarea de către Jung a acestor episoade personale nu repetă sub nicio formă comentarea lor din stratul secund al *Liber Novus* și poate fi considerată ca fiind o a treia parte a analizei lor. În opoziție cu limbajul însuflețit și sugestiv al celui de-al doilea strat din *Liber Novus*, aici Jung folosește conceptele sale psihologice, mai exact, încearcă să demonstreze cum a dezvoltat conceptele psihologice prin reflectarea asupra acestor întâlniri cu inconștientul. După cum el însuși a spus foarte clar: „M-am inspirat din experiențele pacienților mei, însă rezolvarea problemei am găsit-o în interior, prin observarea manifestărilor inconștientului”.³⁴ În același timp, prezentările sale din cadrul seminarului au avut un rol pedagogic. Auditoriul era alcătuit în mare parte din oameni cu care el lucra și putem presupune că folosirea imaginației active juca un rol determinant în analiza lor. Așadar, el își folosea propriul material psihic drept exemplar didactic, arătându-le astfel cum propria sa tipologie psihologică era reprezentată și trăită în fantasmalele sale, cum s-a întâlnit cu

³³ Vezi mai jos, p. 100.

³⁴ Vezi mai jos, p. 99.